
COLECTIA „POVESTIRI
ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"
271

RADU NOR

Misteriosul doctor Dobrotă

Hisper și coralii

D. TODERICIU

Pe urmele lui Ulysse...

271

Colecţia
„POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"
editată de revista

Ştiinţa şi Tehnica

Anul XII
1 martie 1966

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Prezentarea grafică: CORNEL DANELIUC

RADU NOR

Misteriosul doctor Dobrotă

Oriunde în lume îl duceau treburile, George Cârdan nu uita niciodată să-şi ia „uneltele", undiţele, mulinetele, firele de nailon şi cîrligele. Dar adevărata lui plăcere era să pescuiască în rezervaţia naturală a Deltei Dunării. Aci, totul avea un farmec aparte: canalele strîmte ascunse în păpuriş, păsările luîndu-şi speriate zborul de pe plaur, broaştele ţestoase leneşe, încălzindu-şi carapacea la soare, cîte-un mistreţ negru şi aprig, irupînd din hăţiş şi trecînd înot apa. Şi peştele parcă era mai gustos aci: avea carnea mai fragedă şi mai dulce şi se grăbea să ajungă mai repede în tigaie.

Era, aşadar, explicabil că ori de cîte ori venea în ţară de pe şantierele răspîndite în toată lumea nu zăbovea în Bucureşti decît cele cîteva ceasuri necesare rezolvării unor treburi urgente şi o zbughea spre Tulcea, unde-l aştepta mica lui barcă cu motor.

Într-o dimineaţă aurie de iunie, profesorul Cârdan în maiou şi pantaloni scurţi, cu pălăria de paie pusă ştrengăreşte pe o ureche îşi conducea şalupa spre nişte locuri numai de el cunoscute. Cînta cît putea de fals şi de tare, încît acoperea zgomotul motorului şi dacă l-ar fi întrebat cineva cum se simte ar fi răspuns negreşit: în al nouălea cer!

Toate grijile, toate frămîntările, toate necazurile se topiseră undeva în negura depărtărilor şi pe lume nu rămăseseră decît bolta asta formidabil de albastră, presărată cu ghemo-

toace de bumbac, izul excitant al vegetației acvatice și argintul ademenitor al spinărilor de pește. Canalul larg, parcă tras cu rigla, în care intrase din Lacul Fortuna, devenea pe nesimțite strîmt și întortocheat. Pe ambele maluri, sălcii pletoase își arcuiau rămurișul către frunzele de nufăr, alcătuind un acoperiș boltit, prin care anevoie răzbătea soarele. Coborîse un amurg cu nuanțe verzui, un amurg calm, tăcut, păstrător de taine.

Dreapta... stînga... dreapta... Barca urma neașteptatele meandre, despicînd covorul plutitor, stîrnind valuri mici, jucăușe.

Cârdan tăcuse. Scruta calea cu aerul bătrînului lup de mare, pornit în căutarea de pămînturi noi.

Cunoștea ca nimeni altul topografia Deltei, dar de data asta trebui să se dea bătut. Se rătăcise ! Tocmai canalul acesta îi scăpase în lungile sale peregrinări prin împărăția păsărilor și a peștilor. Se trezi în el nu atît interesul de explorator, cît ambiția jucătorului care a pierdut prima partidă. Acceleră ! Țăcănitul agitat al motorului și mirosul de benzină arsă măriră tensiunea. Cîteva sute de metri mai jos canalul se bifurca. După un vechi obicei al lui, Cârdan încetini, rupse din mers o crenguță, o azvîrli în apă și se luă după ea. „Soarta" îl aduse astfel în brațul din dreapta. După toate probabilitățile, acesta fusese deschis recent. Malurile purtau încă urmele dragii, iar țarina dezgolită și fărîmicioasă, amestecîndu-se cu apa, o tulbura.

Nerăbdarea nu-i fu pusă la grea încercare. Ajunse curînd pe un lac mic, țărmuit într-o parte de papură și rogoz, iar în cealaltă de o pajiște cu ierburi înalte, împestrițată cu păpădii galbene-portocalii.

Drept în față cineva instalase un cort încăpător, pe care-l împrejmuise cu un gărduleț scund din nuiele de salcie. Singuraticul locatar se afla desigur de o bună bucată de vreme aci, căci crengile prinseseră rădăcini și purtau frunzulițe proaspete.

George Cârdan opri motorul la mijlocul lacului și barca lunecă singură pînă la mal.

Nimic nu tulbura tihna acestui loc patriarhal. Nici un foșnet, nici o tresărire !

Puse piciorul pe pămînt, făcu cîțiva pași timizi, dar ezită să treacă dincolo de gard.

— E cineva acolo ?

Tăcere ! Doar cîteva păsări, gîrlițe, fluierași și o rață sălbatică își luară speriate zborul.

Mai strigă de două ori fără să primească răspuns, ceea ce-l convinse că proprietarul lipsea.

În alte împrejurări, George Cârdan și-ar fi văzut de drum. Dar ambianța de mister, curiozitatea stîrnită la trecerea prin canalul necunoscut și mai cu seamă starea de spirit a omului aflat în vacanță îl îndemnau la o aventură. Fără să chibzuiască sări gardul de salcie și pătrunse în cort.

Se așteptase să găsească, așa cum ar fi fost firesc, un interior de vînător sau de pescar. Dar, în afara obișnuitului pat de campanie, a mesei și a scaunului pliant, aici se aflau orînduite pe stelaje tot felul de scule și aparate, bobine de sîrmă și șuruburi, cîteva acumulatoare și un radioemițător de campanie cu antenă telescopică. Într-un raft erau înghesuite vreo două duzini de cărți de biologie și electronică, printre care un voluminos tratat de bionică.

O scrumieră plină cu mucuri de țigară, o lampă uitată aprinsă și un vraf de file acoperite cu un scris lăbărțat dovedeau că locatarul își petrecuse noaptea lucrînd.

Hotărît să meargă cu indiscreția pînă la capăt, profesorul se aplecă asupra manuscrisului, dar în clipa aceea un zgomot îl făcu să tresară și să se întoarcă rușinat.

În dreptunghiul luminat al intrării se desena o siluetă masivă, cu umeri largi, cu brațele atîrnînd de-a lungul trupului pînă aproape de genunchi.

O voce groasă, răgușită, spuse fără nici o introducere.

— Am adus pîine, brînză, carne și legume. Struguri de seră n-am găsit, doar vișine și mere. E totul afară, în barcă. Haideți tovarășe Dobrotă...

Omul, după accent, pescar de prin părțile locului, se îndepărtă. Cârdan se grăbi să-l ajungă din urmă. Era un bărbat impunător de vreo 50 de ani, cu părul blond deschis, de culoarea oțelului topit.

— Dar... dumneata... nu ești doctorul Dobrotă ! se bîlbîi pescarul recunoscîndu-și greșeala.

Pe loc uimirea i se transformă în dușmănie fățișă. Încruntă sprîncenele stufoase, scoase bărbia înainte și întrebă pe un ton bătăios.

— Ce cauți aici ?

Profesorul răspunse cu întîrziere, ceea ce-l făcu pe celălalt să-și strîngă amenințător pumnii.

— Ascultă, prietene, am venit la pescuit cu șalupa mea... cea de colo... Se vede treaba că m-am rătăcit și...

— Te-ai rătăcit ? Așaaa ? Te-ai rătăcit într-un cort străin ?

O explicație pentru comportarea lui era greu de dat și de aceea socoti că o minciună l-ar putea scoate din impas.

— Sînt un vechi cunoscut al doctorului... Dobrotă. Am aflat la Tulcea că e pe aici și m-am gîndit să-i fac o surpriză. Unde e acum ?

Pescarul nu-l crezu! Dimpotrivă, își întări convingerea că avea de-a face cu un răufăcător. De aceea, îi prinse brațul ca într-o menghine.

— Vorbă lungă sărăcia omului! Dumneata vii cu mine!

— Încotro?

— La doctorul Dobrotă! El să hotărască!

Vorbise cu atîta fermitate și strînsoarea devenise atît de dureroasă încît orice obiecție se vădi zadarnică. De aceea consimți.

— Te urmez de bună voie. Așa că... dă-mi drumul.

Omul din Deltă stătu la îndoială, apoi degetele sale se desprinseră de pe brațul profesorului, încet, cu un vizibil regret. Se urcară în șalupă, remorcînd barca pescarului. Profesorul la cîrmă, iar celălalt alături. Ajunși la bifurcație intrară pe brațul stîng.

Era mai lung decît primul și atît de încîlcit încît gîndul te ducea la un labirint. Nuferii albi și galbeni, săgeata apei, broscărița și brădișul alcătuiau o vegetație luxuriantă, iar viețuitoarele, peștii și păsările păreau mai mult uimite decît speriate de apariția intrusului zgomotos. După un sfert de ceas, canalul se termină brusc, unindu-și apele cu cele ale unui lac de mărime mijlocie, acoperit în bună parte cu stufăriș. La mijloc, întrecînd mult tulpinele cele mai înalte, se zărea o schelă metalică, un fel de turn de observație, avînd sus o platformă acoperită.

Dindărătul balustradei se ivi un cap chel și luciră sticlele mari, rotunde ale unui binoclu.

Personajul dădea disperat din mîini și răcnea cît îl țineau plămînii:

— Motorul! Opriți motorul!

— Oprește motorul!

Profesorul se supuse și luă vîslele. Din cîteva lovituri ajunseră la scărița de la baza turnului. Pescarul îl invită cu un gest poruncitor să urce mai repede și-l urmă. Cîteva secunde mai tîrziu, Cârdan se află față în față cu misteriosul doctor Dobrotă.

Își drese glasul și începu:

— Stimate domn, îngăduiți-mi...

Pescarul însă i-o reteză scurt:

— Pe dumnealui l-am prins umblînd prin cort, cînd am venit cu alimentele. Credeam că sînteți dumneavoastră... Mai întîi a spus că s-a rătăcit și pe urmă că vă cunoaște... Mă mîncau pumnii să-i dau vreo cîteva după ceafă, dar m-am gîndit că-i mai bine să-l aduc aici ca să-l vedeți...

Obrajii profesorului deveniseră stacojii.

— Domnule doctor, vă rog să mă ascultaţi. Totul se datoreşte unei regretabile erori pe care, cu permisiunea dumneavoastră, voi încerca s-o lămuresc. Sînt inginer hidrotehnician, profesor universitar şi... un pasionat pescar amator. De aceea, avînd cîteva zile libere, am venit în Deltă. Nu ştiu cum s-a întîmplat, dar m-am rătăcit şi am nimerit lîngă cortul dumneavoastră. Neprimind răspuns la repetatele mele apeluri, am cutezat să intru, tocmai în momentul cînd a picat dumnealui... Mărturisesc că mi-am pierdut cumpătul ! În zăpăceala mea am rostit un neadevăr, susţinînd că vă cunosc şi că venisem să vă vizitez. Vă rog să primiţi scuzele mele şi să consideraţi acest incident lichidat...

În timp ce Cârdan îşi rostea cuvîntarea, doctorul părea absent sau preocupat de cu totul altceva. Era un bărbat ursuz, cu faţa ciolănoasă, de aceeaşi nuanţă ciocolatie ca şi ţeasta nudă. Te surprindeau fruntea boltită, ochii adînc cufundaţi în orbite şi o uşoară tresărire, ironică parcă, a buzelor.

După minute de aşteptare, profesorul începu să aibă îndoieli în privinţa integrităţii auzului său. Cumpăni dacă să repete sau nu explicaţiile, dar pescarul, pierzîndu-şi răbdarea, îl scuti.

— Ce facem cu el ? Îl duc la Maliuc ?

Răspunsul veni încet şi se referea, în mod surprinzător, la cu totul altceva.

— Mulţumesc, Feodor... Întoarce-te şi descarcă te rog alimentele... Am nevoie de baterii de 9 volţi. Vreo douăzeci de bucăţi... Şi de un potenţiometru.

— Bine, dar...

— Dumnealui poate pleca !

Pescarul ridică din umeri şi se pregăti să coboare. Cârdan rămase în expectativă, descumpănit din pricina acestei întorsături neverosimile. În fond era cam jignit de lipsa de interes a celuilalt. De aceea insistă :

— Am impresia, doctore, că întîmplarea aceasta continuă să fie, ca să zic aşa, neclarificată. N-aş vrea să persiste în mintea dumneavoastră vreo îndoială în legătură cu intenţiile mele. Vă repet, am ajuns cu totul întîmplător...

Dobrotă îl opri, ridicînd mîna. Cînd vorbi, în sfîrşit, părea să i se adreseze lui Feodor, care tocmai dezlega barca de şalupa cu motor.

— Nu contează ce cred eu ! Problema este minoră şi-mi răpeşte, din păcate, prea mult timp. Bună ziua !

Spunînd aceste cuvinte, îi întoarse spatele şi ridică din nou binoclul.

Profesorul ştia că nu mai era cazul să zăbovească, deşi ardea de nerăbdare să cunoască tainicele îndeletniciri ale

omului din turn. Tot ce-şi putea îngădui acum erau cîteva priviri indiscrete, fugare, spre instalaţiile de pe platformă. Se găseau aici două aparate ca acelea din cort şi, în plus, un radioemiţător.

Salută printr-o uşoară înclinare a capului şi puse piciorul pe prima treaptă. Ceva îl îndemnă să se uite înapoi spre punctul asupra căruia Dobrotă îşi aţintise binoclul. Văzu un baraj de pămînt şi material lemnos, executat cu multă acuratețe. Nu era prea mare, lungimea nu depăşea 15—20 de metri, dar ceea ce te izbea era totala inutilitate a acestei construcţii hidrotehnice aci, în mijlocul lacului. Cârdan mai observă că se lucra intens, deşi nicăieri nu-şi făcuse apariţia vreun bac sau vreun ponton cu muncitori. De o parte şi de alta a digului, apa clocotea, se învolbura, se acoperea cu spumă, iar din cînd în cînd nişte umbre întunecate, nişte năluci o străbăteau cu viteză de săgeată. „Scafandri ? !"

Ideea îi veni fulgerător, sporindu-i nedumerirea. O lucrare lipsită de orice valoare practică şi, pe deasupra, executată de scafandri ! Era un nonsens strigător la cer ! Dacă acest Dobrotă ţinea să se distreze construind un dig pentru plăcerea lui personală, ar fi putut recurge la cîţiva muncitori necalificaţi.

Deşi îi venea destul de greu, se decise să-i ceară doctorului lămuriri. Reveni pe platformă.

— Mă iertaţi că vă reţin. Specialitatea mea, dacă vă amintiţi, are anumite contingenţe cu preocupările dumneavoastră. Barajul de acolo mă interesează datorită execuţiei sale ireproşabile. Nu pricep însă care-i rostul lui şi de ce utilizaţi scafandri ?

Dobrotă îl privi pentru prima dată. Avea ochii reci, de un cenuşiu foarte deschis, metalic. Spuse laconic, fără vreo intenţie de jignire :

— Scutiţi-mă de prezenţa dumneavoastră !

Cârdan fierbea şi se gîndea cu jind la vremurile cînd, pentru asemenea cuvinte, puteai provoca pe cineva la duel. Măcar un ghiont dacă i-ar fi dat acestui individ insuportabil, tot s-ar mai fi răcorit ! Aşa însă se mulţumi să bodogănească ceva despre „culmea idioţeniei" şi să tropăie pe scară, făcînd să se clatine întreaga schelă.

În şalupă nu puse motorul în funcţiune, ci se folosi de vîsle. Le apucă zdravăn şi trase din răsputeri, îndreptîndu-se spre malul lacului. Efortul fizic făcu să i se risipească furia, dar nu să dispară şi dorinţa chinuitoare de a cunoaşte adevărul. Îi era cu neputinţă să plece fără să afle rosturile digului, ale observatorului şi ale dubioaselor afaceri pe care le învîrtea neobrăzatul de Dobrotă.

Uită pînă și scopul venirii sale în Deltă, roșioarele, avații, bibanii și crapii grași ce mișunau în jurul său, și trecu la fapte.

Vîslind cu băgare de seamă, se îndreptă spre păpurișul des care-l putea ascunde privirilor. Acolo opri, își scoase hainele și pălăria, lunecă binișor în lac și o porni înotînd sub apă înspre dig. Înaintă încet, căci mereu i se iveau în cale obstacole, iar capul și-l scotea numai ca să respire.

Parcurse vreo două sute de metri. Neobișnuitul baraj era acum foarte aproape. Îi vedea temelia și, în jurul ei, siluetele scafandrilor. Se mișcau uluitor de repede, într-o agitație nefirească, amintindu-i lui Cârdan de un dans îndrăcit văzut cîndva într-un film mut, de pe vremea copilăriei cinematografului.

Ochiul, neobișnuit, înregistra sub apă imagini neclare, încețoșate, în care contururile se estompau și distanțele deveneau înșelătoare. Profesorul, copleșit, neîncrezător în propriile sale simțuri, bănuindu-se prada unei halucinații, avu cutremurătoarea revelație că digul nu este construit de oameni, ci de... animale !

Nu se înșela ! Erau într-adevăr animale, niște viețuitoare cu trupul prelung, acoperite cu blană, cu capul mic și botul ascuțit ca al șobolanilor.

Castori ! Cum de nu se gîndise ? Citise despre aceste ciudate mamifere de apă, le văzuse chiar, în Canada, într-o crescătorie. Își aminti de zăgazurile construite de-a curmezișul rîului, de bazinele astfel formate la marginea și în interiorul cărora își făcuseră locuințe cu două etaje. Zîmbi.

Imaginația îi jucase o festă. Totul era mult mai simplu și mai banal decît își închipuise. Dobrotă urmărea activitatea unei colonii de castori.

Rămase pe gînduri. Barajul era mai înalt și mai solid decît îl fac de obicei animalele și n-avea nici o rațiune aci, în mijlocul lacului.

Instinctul nu îndeamnă niciodată viețuitoarele spre munci inutile ! Orice construcție a lor, de la diafana pînză de păianjen și pînă la ingeniosul termitier, are un scop precis, bine definit : dobîndirea hranei, asigurarea unui adăpost, creșterea urmașilor... Natura nu acționează la întîmplare și totuși... acest dig, într-un lac aproape închis și plin de pește, era un lucru făcut la întîmplare, o fantezie a castorilor.

Profesorul trase adînc aerul în piept și se lăsă la fund. Ținea să afle cum era alcătuit zăgazul pe întreaga lui înălțime, de peste patru metri, dar mai cu seamă să vadă castorii la lucru.

Întreaga colonie robotea într-un iureș, ca și cînd de terminarea barajului ar fi depins viața ei. Conduși de animale bătrîne, cu mustăți lungi, răsfirate, castorii îndeplineau felurite munci. Unii rodeau, ceva mai sus de rădăcină, plopi și sălcii ce creșteau în mîlul grindurilor apropiate. Alții transportau buștenii, iar alții îi așezau cu dibăcie la locul potrivit. Se adunau tulpini de papură, de rogoz și de stuf, ramuri, frunze, pămînt, nisip, pietre, într-un cuvînt tot ce se afla la îndemînă și putea servi la înălțarea și la consolidarea construcției. Lucrau și puii, niște ghemotoace cafenii, mai mult în joacă, desigur, aducînd cîte o nuia sau cîte un fir de broscăriță.

Cârdan zăbovise mult sub apă, mai bine de treizeci de secunde. Tîmplele îi zvîcneau nebunește, iar pieptul și-l simțea strivit sub un baros de fier. Plămînii i se goliseră, și de pe buze se desprindeau cele din urmă bule de aer. Trebuia să iasă cît mai repede la suprafață. Mișcă instinctiv brațele de sus în jos, cheltuindu-și rămășița de putere, dar nu izbuti să se ridice! Ceva îl reținea pe fundul lacului, îl imobiliza... Picioarele i se încurcaseră într-un brădiș des, într-o plasă țesută din tulpini și rădăcini, moi și vîscoase. Se sufoca! Sîngele îi năvăli în creier, tulburîndu-i vederea. Se smucea, își răsucea trupul, biciuia disperat apa, doar, doar să se smulgă din îmbrățișarea morții. Stîrnise în jurul său un vîrtej, care sperie castorii. Îi zări îndepărtîndu-se în mare grabă, apoi imaginea se dilua, topindu-se într-o ceață rubinie.

Sleit de puteri, incapabil să mai judece, se dădu bătut. Simți în gură gustul sălciu al apei și o înghiți. O dată... a doua oară... Rămase țeapăn, în poziție verticală, cînd niște trupuri păroase îl înconjurară și i se izbiră de piept, de spinare, de picioare...

„Castorii mă atacă!" fu ultimul său gînd înainte de a se cufunda în abisul inconștienței...

Se trezi pe platforma turnului de observație. Dobrotă, aplecat asupra lui, îi făcea respirație artificială. Vru să zică ceva, să-i mulțumească, dar doctorul îl înveli repede într-o pătură de lînă și-i vîrî în gură capătul tubului unei butelii de oxigen. Rămase un timp nemișcat pînă mai prinse puteri. Apoi, ținîndu-se de balustradă, se ridică și se apropie de Dobrotă. Acesta stătea întors cu spatele și meșterea ceva la aparatele lui.

Acum, George Cârdan era decis să-l facă să vorbească! Trebuia cu orice chip să-i cîștige încrederea, să-l determine să-și lepede muțenia. .

Se gîndi că poate nu găsise tonul cel mai potrivit, că-i vorbise prea protocolar, prea academic. Cine știe dacă n-ar

fi fost mai nimerită o discuție jovială, ca între amici. Încercă și așa.

— Doctore Dobrotă, dumneata mi-ai salvat viața și-ți port o adîncă recunoștință. În vechile legende, cel scăpat de la moarte devine slujitorul, robul sau prietenul salvatorului său. N-ai decît să alegi, dar aș fi fericit să-ți dobîndesc prietenia. Oricare vor fi, de-acum înainte, relațiile dintre noi, te rog, te implor, lămurește-mă ce rost are acest baraj construit de castori? Ce rost au aparatele dumitale și turnul de observație? Ce urmărești dumneata, doctore Dobrotă? Dacă nu-mi răspunzi pe loc, să știi că mă ai pe conștiință. Mă arunc din nou în lac!

Așteptă, zîmbind increzător, reacția celuilalt.

Acesta se întoarse cu o încetineală exasperantă și bombăni:

— Vezi-ți de treburile dumitale! Pescuiește! Asta liniștește nervii.

Cârdan insistă.

— Doctore Dobrotă, sînt om de știință, ca și dumneata. Toate acestea mă atrag nu dintr-o simplă curiozitate, ci din pricini profesionale. Eu construiesc diguri și lacuri de acumulare ca și ingenioșii dumitale castori. Poate că am avea ceva de învățat de la ei. N-ar fi pentru prima dată că noi, oamenii, luăm exemplu de la animale. Cred că este de prisos să argumentez, căci am văzut în cortul dumitale un tratat de bionică!

Deși Dobrotă părea absorbit de lungirea și scurtarea succesivă a antenei telescopice a emițătorului, profesorul constată că de data aceasta fusese ascultat cu luare-aminte. Era un prim succes și, potrivit proverbului, fierul trebuie bătut cît e cald.

— Vreau să-ți mai fac o mărturisire, doctore. Înotînd spre dig, nici nu bănuiam că ar fi vorba de castori. Credeam că lucrarea este executată de scafandri și nu pricepeam de ce. Abia apropiindu-mă, am zărit animalele. Am fost atît de uluit și de încîntat încît era cît p-aci să-mi pierd viața. Noroc că dumneata...

— Nu-i meritul meu, ci al... castorilor!

— Am auzit bine? Spuneai... al castorilor?

— Mm!

— Și eu, care... eram convins că mă atacă.

— Dimpotrivă! I-am trimis să te scoată din brădiș și să te împingă la suprafață.

Cârdan se dădu un pas înapoi.

— I-ai „trimis"? Dumneata i-ai trimis?

— Da, deși mi-ai compromis experiența, m-ai făcut să pierd o zi. Cronometrarea duratei de execuție trebuie luată de la capăt. Asta, mulțumită curiozității dumitale.

Cârdan se înfurie de-a binelea.

— Ar fi fost de preferat să mă înec, nu-i aşa? Ce reprezintă viaţa unui om în comparaţie cu experienţele dumitale? Fie, domnule! Păstrează-ţi mai departe secretele. Dar să ştii: chiar de ai fi un Edison, un Franklin sau inventatorul unui perpetuum mobile, pe mine n-ai să mă mai prinzi aici!

Îşi pregăti o cît mai demnă ieşire din scenă, ceea ce, datorită îmbrăcămintei sale sumare, nu-i prea reuşi. În dreptul scării, îşi mai călcă o dată pe inimă.

— Spune-mi măcar de ce-şi construiesc castorii zăgazul în mijlocul lacului?

Dobrotă surîse amuzat şi parcă împăciuitor:

— Fiindcă aşa vreau eu! Aminteai adineauri de bionică, de imitarea de către om a unor funcţiuni ale organismului animal. Bionica e numai începutul, punctul de pornire. Ai fost vreodată la circ?

Cârdan, crezînd că-l ia peste picior, se încruntă. Răspunse totuşi:

— Da... desigur... în copilărie!

— Atunci ai văzut animale mari şi mici, îndeplinind întocmai poruncile dresorului. Elefanţii, de pildă, fac şi treburi utile, cară poveri...

— Nu numai la circ! În India mi s-au arătat elefanţi domesticiţi utilizaţi la construcţii de case, de şosele, de poduri... Da, da! Încep să mă dumiresc: castorii dumitale sînt dresaţi!

— Nici pomeneală! Ideea mi-a fost sugerată într-adevăr de anumite aptitudini, de anumite „talente" ale unor animale. Elefantul sălbatic îşi croieşte drum prin junglă, înlăturînd cu trompa lui puternică obstacolele. Domesticit, el face treburi asemănătoare la îndemnul stăpînului său. Castorii înalţă diguri pentru a împiedica peştele să fugă, pentru a-l prinde mai uşor. De ce n-ar construi, în cazul acesta, diguri şi pentru noi, oamenii?

— Atunci tot trebuie dresaţi!

— Nu, ci doar influenţaţi, dirijaţi. Se întocmeşte un program simplu, cu cîteva elemente referitoare la amplasamentul şi la dimensiunile barajului. Acest program este transmis castorilor prin procedee electronice. Electrozi minusculi, plantaţi într-o anumită regiune a creierului constituie receptorii, şi întregul sistem înlocuieşte cu succes pe cel mai iscusit dresor. Fazele de lucru, ritmul şi toate celelalte depind de frecvenţa undelor electromagnetice ale unui emiţător obişnuit, ca acesta.

Lui Cârdan explicaţia i se păru de domeniul fantasticului.

— Înseamnă că ești obligat să prinzi sute sau chiar mii de castori și să-i supui unei intervenții chirurgicale. Nu-i prea complicat ?

Dobrotă rîse.

— Sute ? Mii ? Pentru digul de acolo folosesc cu totul șase castori preparați. Am selecționat, într-adevăr, exemplarele cele mai bine dotate, care se bucură de autoritate în colonie. Ei sînt... „șefii mei de echipă". Ceilalți îi ascultă sau, mai bine zis, îi imită.

Povestea, în aparență atît de încîlcită, se lămurea încetul cu încetul, și Cârdan începu s-o găsească demnă de crezare.

— Dar salvarea mea ? Spuneai că tot castorii...

— Nu i-am pus să facă altceva decît operații obișnuite la construcția zăgazului : tăierea unor rădăcini și ridicarea unui corp... Două frecvențe din program. Văzînd cum te zbați să ieși la suprafață și dîndu-mi seama că nu voi avea timp să ajung pînă la dumneata, am recurs la această soluție. Ei, și acum ajunge. Cred că de luni de zile n-am mai vorbit atîta. Nu te supăra, dar mai am o mulțime de treburi...

Cârdan își dădu frîu liber entuziasmului :

— Doctore Dobrotă, prietene... dumneata îți dai seama ce urmări poate avea descoperirea dumitale ? Eliberarea a zeci de mii de brațe de muncă, a mii de mașini, pe întreg globul pămîntesc ! Construirea micilor baraje fluviale cu ajutorul castorilor, asta e — oricît am fi de modești — genial ! Nu exagerez, crede-mă. Ți-o spune un specialist. De mii de ani, oamenii se străduiesc să facă ordine în acest haos al apelor, într-un loc prea multă, într-altul prea puțină, să adape pămîntul însetat, să trimită rîurile pe ogoare. De peste cinci milenii ei duc un război necruțător împotriva uscăciunii și a foametei care o însoțește, dar abia astăzi, în epoca atomului și a ciberneticii, le surîde izbînda. Iar dumneata ești capabil s-o apropii. Știi toate astea, doctore ?

Plictisit, abia așteptînd ca profesorul să termine, Dobrotă mormăi :

— Da, da... știu !

— Și atunci ?

Dobrotă îl privi rugător :

— Dă-mi voie, dom'le, să lucrez ! Dacă ne tot țineți de vorbă, cum naiba să mai lichidăm cu... haosul apelor ?

Și-l lăsă în plata domnului !...

Hisper și corali

Spre amiază, cînd hidrologul Hisper sosi la Casablanca, orașul mirosea a cuptor încins. Zidurile caselor și pavajul dogoreau, iar obiectele, fie ele din metal, din piatră sau din lemn, îți frigeau degetele.

Căldura nu era unicul mobil al indispoziției sale. În avion, stewardesa îi oferise o oranjadă sălcie, fără cuburi de gheață, vecinul îl împuiase capul cu anecdote stupide, iar după aterizare hamalul îi încurcase bagajele cu acelea ale unei englezoaice uscăține, care ținu morțiș să păstreze servieta lui... ca amintire.

Se ciondănise apoi cu vameșul, cu șoferul taxiului și cu funcționarul de la hotel, ceea ce îi sporise nervozitatea, transformîndu-l de-a dreptul într-un butoi cu pulbere.

În cameră n-avu răbdare să se odihnească și nici măcar să-și schimbe cămașa cu alta uscată. Trînti într-un colț valiza nedesfăcută, își ținu capul sub robinet și coborî în stradă, așa cum era, cu apa prelingîndu-i-se peste obrajii țepoși.

Clădirea sectorului Africa de nord-vest al rețelei mondiale hidrologice „Brîul albastru“ semăna cu un cub de beton și sticlă. Era una dintre acele construcții moderne, care îmbină, într-un mod armonios, monumentalitatea cu eleganța și cu confortul. Nici două sute de metri n-o despărțeau de hotel, și hidrologul, anticipînd satisfacțiile unei inspecții inopinate, iuți pasul. Pătrunse în hol, fără ca portarul care moțăia în

spatele ghișeului să-l observe, și ajunse nestingherit la ușa directorului.

În anticameră, absența secretarei, masa curată și mașina de scris acoperită cu o husă ar fi dat de înțeles oricui că orele de lucru se terminaseră. Nu însă și lui Hisper, care dădu buzna în cabinet.

Aci, jaluzelele trase creau o penumbră agreabilă, liniștitoare, într-un contrast izbitor cu albeața surescitantă de afară. Picăturile de apă lăsaseră pe sticlele ochelarilor lui Hisper pete de tulbureală. Își scotoci buzunarele în căutarea batistei, dar n-o găsi și recurse la cravată. Cînd își potrivi din nou pe nas ochelarii, putu în sfîrșit să distingă interiorul, biblioteca masivă, fotoliile îmbrăcate în stofă vișinie, masa de lucru impunătoare. Scaunul din spatele ei era neocupat și totuși în încăpere se mai afla cineva. Mai mult o intui, căci nici un zgomot nu-i ajunse la urechi.

De-abia cînd Hisper tuși ușor, anume ca să-și confirme impresia, acel „cineva" se ridică, vădit surprins, de pe bancheta din ungherul cel mai îndepărtat.

Ca toți miopii, hidrologul își strînse pleoapele și-și culcă într-un fel caraghios capul pe umăr, cînd un glas puțin cam răgușit și foarte speriat întrebă :

— Dumneavoastră... cine sînteți ? Pe cine căutați ?

Mulțumit de efectul apariției sale neașteptate, răspunse tare și plin de importanță.

— Sînt Hisper ! Sper că ai auzit de numele meu ! Dumneata ce faci aici ?

— Eu... Mi-era prea cald ca să mă duc la masă. Mai aveam ceva de lucru... așa că am rămas. De bună seamă că am ațipit...

— Mandello unde naiba umblă ?

— A plecat azi dimineață la o conferință, la El Golea. Dar poate că v-aș putea eu...

— Dumneata ? ! Aruncase întrebarea voit disprețuitor, cu o totală lipsă de bună-cuviință, ținînd seama că avea în față o femeie.

Aceasta reuși în cele din urmă să se liniștească și întinse mîna spre comutator. Plafonierele se aprinseră. Valuri de lumină inundară încăperea, obligîndu-l pe hidrolog să-și acopere cu palma ochii.

— Mă numesc Monica Tasafi, se prezentă ea pe un ton înțepat. Sînt inginer specializat în baraje maritime și țin locul directorului. Cu ce vă pot fi de folos, domnule Hisper ?

O măsură din creștet pînă-n tălpi. Era foarte tînără și atît de măruntică, încît îi ajungea abia pînă la umăr. Părul tuns băiețește îi acoperea partea de sus a frunții, ceea ce accentua

neobişnuita geometrie a chipului, aproape mai larg decît lung. Apoi erau şi nişte ochelari înfiorători de mari, cu ramă neagră... Din toate însă, Hisper nu reţinu decît sprîncenele ridicate a dispreţ şi aerul obraznic pe care-l afişa.

Începu, aşa cum îşi propusese încă pe drum, să tune şi să fulgere :

— E o debandadă nemaipomenită aci! Oricine poate intra în clădire, fără să fie întrebat cine este şi ce doreşte. Portarul, ca şi cînd n-ar exista, secretara lipsă, directorul plecat nu ştiu unde, iar dumneata, dumneata îţi faci siesta în biroul său! Frumoasă treabă, n-am ce zice! Acum... spune... spune ce ai de spus şi pe urmă, pe urmă...

Vocea i se subţie, gata să se răstoarne şi sîngele îi năvăli în obraji. Puse mîna pe piept, ca atunci cînd te înăbuşi.

Monicăi îi trecu brusc supărarea. Veni lîngă el, oferindu-i în grabă un pahar cu apă stătută, uitat pe birou.

— Beţi puţin, o să vă facă bine!

Hisper se supuse, sorbi o înghiţitură şi se strîmbă. Era cît p-aci să izbucnească din nou, dar ceva în atitudinea fetei îl opri.

Din presupusa impertinenţă nu mai rămăsese nimic. Întreaga ei făptură emana îngrijorare, compasiune... Se scutură ca să se dezmeticească sau mai degrabă ca să se convingă că nu e victima unei halucinaţii, cînd o auzi spunînd cu modestie:

— Aţi avut dreptate, domnule Hisper. Dar programul de dimineaţă se termină la ora unu... şi mai e şi căldura asta care te toropeşte. Vă promit că n-o să se mai întîmple.

Cuvintele Monicăi îl dezarmară. Se uită la ea ca şi cînd ar fi zărit-o pentru prima oară şi constată că nici măcar urîtă nu era. Zîmbetul care-i încreţea buzele o făcea chiar simpatică.

— Bine, bine, făcu el îngăduitor, străduindu-se să-şi păstreze demnitatea. Îi simţi privirile, aproape fizic, ca o atingere a degetelor, şi se fîstîci. Găsi salvarea în servieta lui, doldora cu acte şi planuri, şi se grăbi s-o deschidă.

— Am adus... proiectul barajului, dar aş fi dorit să-l discut cu Mandello!

— O puteţi face la fel de bine cu mine! Sînt în temă, ba, mai mult, intră în atribuţiile mele directe.

Hisper se bucură, nici el nu ştia de ce, şi începu precipitat să desfacă şi să întindă pe birou sulurile de calc. Era proiectul marelui baraj de la Gibraltar, menit să zăgăzuiască apele Mediteranei şi să creeze rezerve pentru viitoarea Mare Sahariană.

Se apucară de lucru. Hisper explica, dădea amănunte, atrăgea atenţia asupra unor chestiuni mai dificile. Monica as-

culta modestă, cu luare-aminte, punea din cînd în cînd întrebări sau făcea observații scurte, dovedind nu numai o minte ageră, ci și o mare pricepere.

Orele treceau pe nesimțite. Dincolo de jaluzele, strada și casele căpătaseră tenta violetă a amurgului aducător de răcoare. Oamenii ieșiseră să se plimbe, să respire aer curat, să simtă adierea înviorătoare mîngîindu-le frunțile. Erau veseli, zgomotoși, gata să intre în vorbă cu primul necunoscut și dornici să petreacă. Zumzetul mulțimii, claxoanele automobilelor, frînturile de muzică urcau de-a lungul pereților înspre ferestrele deschise, ca o chemare.

Hisper isprăvise. Înfășură planurile și le înmînă cu un gest solemn fetei.

— Asta e totul! Dacă mai ai vreo nelămurire?

— Nu, mulțumesc!... Așadar, barajul nostru devine o realitate. În cît timp socotiți?...

Hidrologul ridică din umeri.

— Deocamdată organizăm șantierul. S-ar putea să mai dureze pînă intrăm în faza de execuție. Sînt anumite dificultăți și altele se vor ivi pe parcurs. Totuși, în cinci-șase ani...

— Cinci-șase ani ați spus? Dar e enorm! Ar trebui găsită o soluție...

Hisper surîse acru:

— Toți spun asta! Toți vor „mai repede", „mai repede"! Să nu uităm însă că e vorba de o mare și nu de un iaz oarecare. E vorba de milioane de tone de material, de mii și mii de oameni, de mașini speciale. Dar parcă dumneata n-o știi la fel de bine ca mine?

În ochii Monicăi se aprinseră niște luminițe zglobii și glasul ei căpătă o ușoară, aproape insesizabilă nuanță de ironie.

— Fără îndoială, dacă lucrăm după metodele așa-zise clasice! Dacă însă am avea curajul să aruncăm peste bord anumite principii considerate fundamentale în construcția barajelor, dacă am privi problema dintr-un alt unghi, dintr-o altă perspectivă...

Hidrologul se revoltă:

— Ce unghi? Ce perspectivă? Despre ce vorbești?

— A, nimic, niște gînduri...

Hisper dădu din cap și-și spuse că această fată, de altfel capabilă și drăguță, avea, din păcate, gărgăunii ei și pe deasupra își mai lua și nasul la purtare.

Vinovatul era el, fiindcă îngăduise, ba chiar încurajase o atmosferă întrucîtva... intimă, firește de loc neplăcută, dar categoric incompatibilă în relațiile dintre șef și subaltern. Asta era, potrivit principiilor lui Hisper, un lucru foarte primejdios și, ca orice pericol, trebuia înlăturat din timp.

Trăgînd aceste concluzii, se ridică țeapăn, își drese glasul și-și ticlui în gînd o frază protocolară de despărțire, în genul „Vă mulțumesc pentru sprijinul acordat și vă urez noi succese în activitatea dumneavoastră viitoare". Dar Monica i-o luă înainte ; pironindu-și privirile în pieptul său, spuse pe neașteptate :

— Iertați-mi îndrăzneala..., dar un nasture de la cămașă e gata să cadă.

Fără să aștepte încuviințarea, scoase din poșetă ac și ață și se apucă să i-l coase.

Îi despărțea doar latul unei palme. Hisper, cu bărbia ridicată, ținîndu-și răsuflarea, nu cuteza să se miște. O dată, părul ei îi atinse ca într-o mîngîiere fața. Părul ei mirosea a cuișoare.

Monica vorbea, dar el nu izbutea să prindă sensul frazelor. În urechi îi răsunau melodia, ritmul acestei voci, timbrul ei ușor gutural. Totul era atît de straniu, atît de nou și... atît de plăcut. Apropierea fetei îi dădea fiori și un răscolitor sentiment de teamă amestecată cu bucurie.

În cei aproape 50 de ani de viață, Hisper fusese numai singur. Își alesese de bunăvoie această singurătate și luptase pentru ea. Reușise, prin felul lui de a fi, să-i îndepărteze pe cei din jur, să-i țină la distanță. Nu simțise niciodată — cel puțin așa spunea — nevoia unui prieten, căruia să-i împărtășească gîndurile. Nici o femeie nu jucase vreodată un rol în existența lui, nici măcar în tinerețe, cînd inima se deschide în fața dragostei. Nimeni nu a observat în toți acești ani că un nasture de la cămașa lui era gata să cadă...

Toate acestea i se zbăteau acum prin minte, dîndu-i convingerea că în felul lui de a trăi ceva se schimbase. Se schimbaseră chiar multe de cînd îl cunoscuse pe George Cârdan. De atunci avea aproape zilnic revelația că el nu mai era el ! Și privirile fugare în oglindă o confirmau ! Nu mai semăna cu „bătrînul" Hisper de odinioară, în haina lui ponosită de tweed peste flanela de lînă, cu Hisper care înfuleca prin birturi cantități enorme de mîncare, udîndu-le cu înfiorătorul amestec de bere și sirop de portocale. Își cumpărase cîteva romane și descoperise, citindu-le, literatura, așa cum exploratorii descoperă pămînturi virgine. Văzuse împreună cu Cârdan și cu soția acestuia cîteva filme și piese de teatru, care îi dezvăluiseră farmecele cu desăvîrșire ignorate de el ale artei scenice. Mulțumită noului și unicului său prieten făcuse cunoștință cu frumosul...

— Gata ! Monica își apropie buzele și mușcă ața cu dinții. Îl simți tremurînd.

— Nu vă este bine, domnule Hisper ? Înțeleg... stați de

atîtea ore cu cămaşa năduşită şi acum s-a făcut răcoare. Să nu vă îmbolnăviţi! Cine nu e obişnuit cu clima noastră răceşte foarte uşor. Ar trebui să mergeţi la hotel să vă schimbaţi.

Hisper mormăi ceva nedesluşit, şi mutra lui de copil neajutorat o înduioşă şi trezi în ea instincte materne. Scoase batista şi îi şterse uşor fruntea, cu un gest atît de firesc încît lui nici nu-i trecu prin minte să protesteze. Batista răspîndea acelaşi parfum cu iz de cuişoare.

— Mulţumesc! Acum ar trebui să plec..., spuse el fără convingere.

Fata se opri brusc, ca şi cînd şi-ar fi amintit de ceva important.

— Cînd părăsiţi Casablanca?

— Cred că... mîine dimineaţă, deşi ar mai fi trebuit să stau de vorbă cu Mandello. L-aş chema la telefon încă în seara asta.

— Dacă doriţi, voi fi şi eu de faţă. Poate că veţi avea nevoie de mine după ce discutaţi cu directorul.

Hisper, care se temuse că nu va avea prilejul s-o revadă, se grăbi să consimtă.

— La 9, în holul hotelului, vă convine? întrebă Monica.

El îşi consultă ceasul. Era şapte fără un sfert.

— Să zicem la 8,30!

— Voi fi punctuală, spuse fata, fără să-şi ascundă mulţumirea. La revedere!

Hisper se trezi în stradă, în mijlocul mulţimii, fluierînd refrenul unei melodii la modă. Mergea cu paşi uşori, înaripaţi, şi dacă nu i-ar fi fost ruşine ar fi alergat. Principiile lui atît de severe în privinţa relaţiilor dintre şef şi subaltern pieriseră undeva prin negurile îndepărtate ale trecutului. Rămăsese doar prezentul şi acest copleşitor sentiment al primei întîlniri cu o fată!

Prima lui întîlnire! Se vedea invitînd-o la masă şi oferindu-i flori. Va fi şi muzică, şi perechile se vor învîrti în ritmul ei... Se opri din mers, ca şi cînd s-ar fi izbit de un obstacol. Nu ştia să danseze! Va trebui să-i explice, să-i povestească despre viaţa lui de pînă acum, şi ea îl va înţelege, negreşit.

N-avusese, ce-i drept, prilejul să cunoască prea bine femeile, dar era sigur că Monica se deosebea de celelalte. Avea o candoare şi o puritate a ei, o bunătate care te apropia şi te cucerea.

Trecînd prin faţa unei vitrine cu o mare oglindă, se văzu din cap şi pînă în picioare. Cu neputinţă! În ţinuta asta, în hainele acestea şifonate şi roase, pe care le purta de mai bine

de un an, nu putea sta la masă cu Monica Tasafi. Nici măcar nu-i trecu prin minte că vechiul sacou de tweed îi folosise mai bine de un deceniu și că numai în urma insistențelor lui Cîrdan consimțise să renunțe la el. Intră în magazin și achiziționă, fără să aleagă și fără să întrebe de preț, un costum de culoare închisă, o cămașă de o albeață strălucitoare, o cravată de mătase, cam tinerească pentru vîrsta lui, și o pereche de pantofi atît de ușori cum n-avusese niciodată.

Refuză categoric oferta vînzătorului de a-i trimite lucrurile la hotel și, strîngînd pachetul sub braț, o luă la fugă, lovindu-se de trecători și stîrnind proteste.

La opt și zece coborî în hol, proaspăt bărbierit și mirosind a lavandă.

Costumul cel nou, croit după ultimul jurnal, îl întinerea și puțini ar fi recunoscut în acest bărbat suplu și ars de soare pe acrul și nesuferitul Hisper de odinioară.

Cumpără un uriaș buchet de garoafe albe, cu care apoi nu știu ce să facă. Îl mută dintr-o mînă într-alta, îl ținu sub braț și îl ascunse la spate, ca pînă la urmă să-l pună pe un fotoliu.

Monica sosi cu cîteva minute înaintea orei stabilite. Purta o rochie neagră, simplă, cu un lănțișor subțire de aur în jurul gîtului.

I se păru atît de frumoasă încît uită să urmărească pe chipul ei — așa cum plănuise — impresia noii sale înfățișări. Fata chiar că era să nu-l recunoască. Bătrînul, neajutoratul și neîngrijitul Hisper se transformase într-un om în floarea vîrstei, cu o alură sportivă și de o admirabilă eleganță.

Această metamorfoză o zăpăci într-atîta încît bîigui ceva despre o cabină telefonică situată la celălalt capăt al holului.

Nici hidrologul nu se prea simțea în apele lui.

— A, da...; telefonul! Uitasem! Poate că este încă prea devreme. Ce-ar fi — își luă el inima în dinți — să stăm puțin de vorbă, dincolo... la restaurant?

Se miră singur de curajul său. Monica, în schimb, recunoscîndu-l pe același Hisper cu care lucrase toată după-amiaza și al cărui fel de a fi îi devenise familiar, își redobîndi siguranța.

— Bucuroasă! Mi-ar face multă plăcere.

Localul, la această oră, era încă pustiu, și Hisper alese o masă cît mai îndepărtată de estrada orchestrei.

Comandă mîncăruri și băuturi de care nu auzise niciodată, ghidîndu-se după prețul lor ridicat. Era, în tot ce făcea, de o stîngăcie fermecătoare. O îmbia neîncetat să servească, umplîndu-i paharul cu șampanie pînă la margine și exclamînd la fiecare înghițitură „Vai ce bun e!“, „Nu-i așa că e bun?“.

Monica se amuza, dar, totodată, fu cuprinsă de duioșie.

Omul de lîngă ea era parcă un copil ce descoperea universul miraculos al jucăriilor mecanice.

Cînd orchestra începu să cînte, Hisper se posomorî şi-i mărturisi fetei marea tragedie a vieţii lui : nu ştia să danseze! Ea îi făgădui să-l învețe, asumîndu-şi întreaga răspundere. Spre norocul său, îşi aminti de garoafele uitate în hol şi se repezi să le aducă. Monica folosi răgazul ca să-şi adune gîndurile.

Îndată ce aflase numele artăgosului vizitator, luase hotărîrea să-i vorbească despre proiectul ei privitor la barajul de la Gibraltar. Îl socotise persoana cea mai indicată, fiindcă era coautorul marelui Brîu Albastru şi fiindcă se bucura de faima de a fi promovat idei noi şi îndrăzneţe.

Fusese susţinătorul cel mai tenace al cîtorva inovaţii în domeniul construcţiilor hidrotehnice, printre care al barajelor fluviale executate cu ajutorul castorilor. Mai mult, autorizase pe propria lui răspundere efectuarea unor experienţe cu care consiliul nu fusese de acord.

Toată după-amiaza, Monica aşteptase momentul prielnic pentru a-i vorbi despre planurile ei. La început Hisper o intimidase şi mai pe urmă grosolăniile lui o îndîrjiseră. Cu trecerea orelor petrecute alături de el însă înţelesese adevărata lui fire, ce purta amprenta unei îndelungate solitudini. Încercase treptat o gamă largă de sentimente, de la compasiune şi pînă la o adîncă şi sinceră simpatie.

Acum, socoti ea, era prea tîrziu să i se mai destăinuiască. A-i vorbi în situaţia actuală despre proiect ar fi însemnat a da loc la interpretări. Ar fi putut s-o creadă interesată, umblînd după favoruri.

Hisper sosi cu florile, ţinîndu-le ruşinos la spate. Cu o adorabilă stîngăcie i le puse în braţe, comentîndu-şi gestul:

— M-am gîndit că... „aşa ceva"... ţi-ar face plăcere.

— O, mulţumesc! Iubesc foarte mult garoafele.

— Mi-am închipuit! Fiindcă ele miros, ca şi părul dumitale, a cuişoare.

Era primul, dar absolut primul „compliment" pe care-l făcuse vreodată. Fata roşi pînă-n albul ochilor. Nu, acum nu-i mai putea vorbi despre barajul de la Gibraltar. Şi probabil nici altă dată...

Mai discutară despre unele şi despre altele cînd, deodată, Hisper o rugă să-i povestească despre munca ei.

Avu un moment de ezitare. Apoi, dînd curs unei inspiraţii de moment, strînse pumnii şi spuse cu glasul gîtuit de emoţie:

— Ceea ce fac eu e neinteresant. Obişnuitele lucrări de birou, obişnuitele calcule, desene la planşetă şi inspecţii pe şantiere... Plictiseală, ce mai...

Hidrologul era dezamăgit. O supraapreciase...

Monica urmă :

— Visam din copilărie să fac descoperiri, să aduc ceva nou, oricît de neînsemnat, de modest, dar ceva nou. N-am izbutit. Uneori invidiez pe... pe una dintre cunoştinţele mele. A avut o idee, o idee evident absurdă, dar pe care o apără cu toată îndîrjirea. Lumea rîde, se distrează, ironizează, dar persoana nici nu se gîndeşte să renunţe.

— Despre ce fel de idee este vorba ? întrebă cu gîndul aiurea hidrologul.

— Închipuiţi-vă : susţine că s-ar putea construi barajul de la Gibraltar fără nici un efort, fără oameni, fără maşini, fără materiale. Mai bine zis, barajul să fie lăsat să se construiască singur !

Hisper surîse atotştiutor.

— A, povestea cu castorii ! A făcut înconjorul lumii. Din păcate nu merge ! Întîi şi întîi castorii trăiesc în apă dulce, nu în mare. Pe urmă, cu ajutorul lor sînt realizabile diguri mici, fluviale, nu însă şi giganţi de aproape 30 de kilometri lungime şi 50 de metri lăţime...

— O, nu despre castori e vorba, ci despre baraje naturale... din corali !

— Corali ai spus ? Curios... Şi cum s-a gîndit... persoana să procedeze ?

— A pornit de la faptul că recifele coraliere, întinse depozite calcaroase biogene, există în mai toate mările globului. Precum ştiţi, ele se găsesc sub formă de brîie de-a lungul malului, imediat sub suprafaţa apei. Dar le putem întîlni şi la o oarecare distanţă de ţărm, în chip de recife-barieră...

— Care alcătuiesc, în interiorul lor, lagunele. Ştiu toate astea ! Au mai rămas atolii. Unde vrei să ajungi, domnişoară Tasafi ?

Fata se aprinsese şi-şi apropiase capul mult de al lui, în dorinţa de a fi cît mai convingătoare :

— Există recife de dimensiuni colosale, atingînd lungimi de peste 2 400 km, cum este marele recif-barieră situat în apropierea coastei de nord-est a Australiei. Pe de altă parte, unii atoli ajung la un diametru de 75 de kilometri... Recifele de la Vatu-Vara din insulele Fidji se ridică deasupra apei cu 314 metri, iar cele de pe coasta de nord a Guineei formează adevăraţi munţi, înalţi de peste 600 de metri.

— De acord ! În ce priveşte dimensiunile, coralii corespund. Şi mai departe ?...

— Recifele coraliere sînt produse — cum le arată şi numele — de corali. De nişte polipi de felul dediţeilor de mare, de care se deosebesc prin faptul că trăiesc în colonii întinse.

Coralii construiesc un schelet calcaros, care servește drept scară părții cărnoase a coloniei. Acest schelet crește, crește neîncetat, ridicînd partea moale, așa cum zidarul se urcă pe schelă, mereu mai sus, pe măsură ce clădirea se înalță.

— Încep să înțeleg ideea. Să „plantăm“, așadar, corali pe fundul apei, acolo unde avem nevoie de un baraj și să-i lăsăm să crească. Foarte bine... O singură întrebare... care este ritmul de creștere a acestor polipi?

— Ritmul de creștere! Iată obiecția, contraargumentul care mi se... i se aduce de fiecare dată cunoștinței mele. Într-adevăr, scheletul coralilor se înalță cu cel mult 20 de centimetri pe an...

Hisper pufni într-un rîs atît de răsunător încît cei de la mesele vecine își întoarseră capetele. Și, fiindcă îl podidiră lacrimile, fu silit să-și scoată ochelarii și să-i șteargă.

— 20 de... 20 de centimetri pe an! Asta înseamnă... înseamă că barajul de la Gibraltar... cu înălțimea lui de 300 de metri, va fi gata într-un timp record... de 1 500 de ani!

Monica se simți profund jignită de reacția lui zgomotoasă, dar își aminti la timp că nu era decît o simplă „cunoștință“ a autorului năstrușnicului proiect. De aceea se strădui să zîmbească.

— Aveți dreptate! E o aberație! Asta îi spun și eu mereu... prietenului meu.

Hisper tresări. Există deci un prieten! Ar fi trebuit să-și închipuie. Spuse în doi peri:

— Da, desigur, o fantezie! Dar, s-o recunoaștem, una destul de nostimă. M-a amuzat...

Fata bău puțină șampanie și adăugă așa într-o doară:

— Mai nostim e că... persoana nu rămîne datoare cu răspunsul atunci cînd lumea, așa cum ați făcut și dumneavoastră, se distrează de durata realizării barajului. Susține că dacă scheletul calcaros crește atît de încet, îl va determina să crească mai repede. A întreprins și niște experiențe destul de reușite, la care, întîmplător, am asistat.

Hidrologul deveni dintr-o dată foarte atent.

— Experiențe reușite? Te pomenești că dumnealui a preparat niște biostimulatori pentru corali.

— Întocmai! Am văzut în laboratorul său madrepori tratați cu biostimulatori, care, în decurs de o săptămînă, au înregistrat o creștere de aproape doi metri.

Hisper socoti cu glas tare.

— Trei sute împărțit la doi... asta înseamnă 150 de săptămîni, adică trei ani! Formidabil! O adevărată minune. Dar eu refuz să cred în minuni, domnișoară Tasafi.

Fata uită din nou că nu era vorba de „minunea" ei. Il apucă de braţ şi-i spuse agitată:

— Ceea ce vă povestesc e purul adevăr! Vă puteţi convinge! Puteţi vedea cu ochii dumneavoastră! Nu e departe de aici. Dacă vreţi, mergem chiar acum!

Pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, din curiozitate şi din dorinţa de a-i face pe plac, Hisper consimţi şi trimise după un taxi.

Pe drum, Monica avu tot felul de probleme. În primul rînd ar fi fost cu neputinţă să scoată pur şi simplu din poşetă cheia apartamentului presupusei sale „cunoştinţe". Mai erau, fireşte, şi altele pe care nădăjduia să le rezolve pe parcurs, potrivit situaţiei. Totuşi cînd coborîră din maşină simţi cum i se taie picioarele. Sună de cîteva ori, apoi, rugîndu-l pe Hisper să aştepte, se îndreptă spre intrarea de serviciu.

Reveni radioasă, cu cheia în mînă.

— Amicul meu nu este acasă, dar am convins-o pe îngrijitoare, care mă cunoaşte, să ne dea voie să intrăm. Poftim...

Hisper clătină din cap, întrebîndu-se îngîndurat cît de intime erau relaţiile dintre Monica şi prietenul ei.

Trecură printr-o cameră de locuit, cu o pronunţată notă feminină, cu nenumărate bibelouri şi păpuşi, cu abajururi multicolore, cu covoare moi şi fotolii joase, în care o bibliotecă imensă, ocupînd un perete întreg, făcea oarecum notă distonantă. Urcară apoi o scară interioară şi pătrunseră într-o încăpere sobră, cu pereţii albi, cu un birou, o masă de laborator şi cîteva bazine de sticlă în care creşteau corali.

— Iată-i! rosti Monica triumfătoare. Au frageda vîrstă de o săptămînă.

Hisper admiră cîteva colonii de corali recifali în formă de tufe ramificate înalte de peste un metru. Apa în care trăiau era limpede, şi un aparat de măsurat arăta că conţinea mult oxigen, multă sare şi că temperatura ei este de 23 de grade Celsius. Pe plafon erau montate tuburi fluorescente care răspîndeau o lumină vie, de culoare alb-gălbuie, aidoma celei solare.

— Asta-i tot! spuse cu vădită mîndrie fata, urmărindu-i atentă reacţiile. Nişte corali care cresc repede! Dar de-aci pînă la un baraj de amploarea celui de la Gibraltar mai e cale lungă, nu-i aşa? Prietenul meu e un visător!

Hisper o contrazise cu vehemenţă.

— Ba, de fel! Consider, te rog să mă crezi, că a rezolvat esenţa problemei.

Monicăi îi veni chef de joacă:

— Trebuie să vă contrazic, domnul Hisper. Pe cîte ştim, scheletul coralilor se înalţă numai pînă la suprafaţa apei. Un

recif ajuns la acest nivel nu mai poate crește în sus, ci numai pe laturi.

— Tocmai aceasta e avantajul! Reciful va fi corpul barajului și peste el vom turna un coronament din beton.

— Cu neputință! Tufele sînt rare, cu goluri mari între ele. Nu vor rezista presiunii.

— Te înșeli! Printre aceste tufe trăiesc o sumedenie de viețuitoare. Cele mai multe au părți calcaroase și atunci cînd mor scheletul lor se adaugă la cel al construcției recifale, mărindu-i volumul și sporindu-i tăria. Știu asta precis.

Monica îl contrazise din nou, descoperind în acest duel o stranie și nemaicunoscută plăcere:

— Recifele coraliere nu se pot dezvolta decît pe o zonă cuprinsă aproximativ între 32° latitudine nordică și 32° latitudine sudică și numai unde adîncimea nu depășește 40 de metri. Căci numai acolo se găsesc întrunite toate condițiile...

— Perfect! Înseamnă că ne înscriem aproape în coordonatele geografice. Gibraltarul se află pe paralela 36. Iar în privința condițiilor, dispunem de suficiente mijloace de a le crea, atunci cînd natura nu a fost îndeajuns de darnică.

Monica Tasafi era amețită. Îi venea să-l îmbrățișeze, să-l sărute! Ursul acesta... era cel mai minunat urs din lume!

Uitînd din nou că nu se află în apartamentul ei, ci într-o locuință „străină“, îl invită în camera de jos și îi oferi cafea și coniac.

Hisper nu se putu abține și remarcă, cu o prost jucată nepăsare:

— E drăguță casa prietenului dumitale și, precum văd, te simți aici ca la dumneata. Astfel, crede-mă, n-aș fi îndrăznit să-i consum cafeaua și acest excelent Henessy.

Monica tăcu și căută refugiu în studierea atentă a desenului covorului.

— De altfel, urmă Hisper, am abuzat și așa prea mult de timpul dumitale, domnișoară Tasafi. Trebuie să plec... Mai e... convorbirea cu Mandello, iar mîine în zori...

Fata se ridică brusc și se apropie de fotoliul lui. Hidrologul aproape că nu-i recunoscu vocea cînd o auzi:

— Vă rog să mai stați! Să discutăm despre altceva... Mai există atîtea alte lucruri pe lume în afară de baraje.

Hisper își făgădui să rămînă neclintit.

— Cu neputință! Te rog să-i comunici... prietenului dumitale că țin să-l cunosc. Nu știu ce soi de om o fi, dar ceea ce a ieșit din mintea lui e o treabă serioasă. Ți-aș da și un sfat: colaborează cu el, dacă primește! Cu problemele am văzut că ești familiarizată. Dacă dorești într-adevăr o activitate interesantă ai un prilej unic...

Monica ajunsese în culmea disperării. Palidă, își înfipse degetele în brațul fotoliului și strigă :

— Nu, nu, domnule Hisper ! Toată povestea asta cu coralii e o prostie. N-am să mi-o iert niciodată că v-am adus aci. Vă rog să mai rămîneți și să vorbim despre altceva...

Hisper era năucit. Nu înțelegea atitudinea curioasă a fetei. Ori era atît de mărginită, încît nu pricepea însemnătatea descoperirii prietenului ei, ori o rodea pur și simplu invidia. Cu un ceas în urmă, asemenea gînduri nici nu i-ar fi trecut prin minte. Acum însă toate se schimbaseră. Apăruse acest prieten în locuința căruia Monica nu se comporta de fel ca o străină. Îi era îndatorat pentru această seară, pentru ceea ce aflase despre barajul din corali, dar nu mai avea ce căuta aici lîngă ea. Spuse trist :

— Vă mulțumesc, domnișoară Tasafi. Acum mă duc la hotel, iar mîine la șapte pleacă avionul. Cred că nu vom mai avea ocazia să ne vedem. În ce privește recifele, vă rog să comunicați... persoanei să pregătească un memoriu și să mi-l aducă. Îl aștept cît mai curînd.

Se ridică, pregătindu-se să se îndrepte spre ușă, dar fata i se așeză în cale.

— Domnule Hisper, vă jur... nu e ceea ce credeți ! Ideea asta cu coralii... niciodată nu va fi înfăptuită. E în joc fericirea unui om !...

— Fericirea unui om ? Nu înțeleg ! Barajul de la Gibraltar va aduce fericirea milioanelor de oameni năpăstuiți...

— Și o va distruge pe a mea ! Autorul nu va veni la dumneavoastră ca să-și susțină proiectul. Căci autorul... nu există...

— Cum nu există ? Domnișoară Monica, ce-i cu dumneata?

— Nimic, absolut nimic ! Doar că sînt tare, tare nefericită. V-am mințit. V-am indus în eroare. Ideea cu coralii este a mea ! Și tot a mea e casa asta...

Hisper nu spuse nimic și începu să-și frece bărbia. Toate erau prea complicate, mult prea complicate. Așadar, fata asta născocise un prieten ca să evite...

Văzîndu-l încurcat, Monica se simți datoare să-l lămurească :

— Acum trebuie să vă mărturisesc totul. Îmi era frică să nu credeți despre mine... că vreau să vă întîlnesc din interes pentru nenorociții aceia de corali.

„Așadar, nu din interes !“ — își zise Hisper peste măsură de uimit. Și se gîndi din ce altă pricină Monica Tasafi ar fi putut să-și dorească să-l aibă alături.

D. TODERICIU

Pe urmele lui Ulysse...

Imaginea pe care ne-a lăsat-o Homer despre Ulysse nu este numai aceea a unui suveran respectat, ci, îmbrăcînd caleidoscopicele aspecte ale prezentării unuia dintre marii intrepizi eroi ai antichității, mai ales aceea a unui polivalent și ingenios pactician, gata să se descurce în orice împrejurare... Nu în zadar este numit el și **polymecanos**, adică „industriosul". Acesta pentru că vicleanul erou al „Odiseei" știe să are, trăgînd brazde adînci la coarnele unui plug tras de doi boi, inventează faimosul cal troian și conduce cu succes o ambarcație în grele condiții, pe mări necunoscute. Și mai știa Ulysse — scrie textul homeric — să se ocîrmuiască după stele pe valuri, în cursul nopții, ca nimeni altul.

Ceea ce ne comunică însă Homer este itinerarul **real** pe care a peregrinat timp de ani eroul „Odiseei". De fapt, atît „Odiseea" cît și „Iliada", compuse în anii celui de-al VIII-lea veac înaintea erei noastre, nu sînt decît o relatare devenită legendă a luptei purtate pentru strîmtorile Mediteranei (prin care se desfășura tranzitul aurului și al grîului) și fără îndoială că, sub anumite rezerve, pot fi considerate drept bune documente istorice. Acest din urmă lucru, însă, numai dacă se ține seamă de starea socială și economică a Greciei în secolul al VIII-lea î.e.n. și nu se omite împrejurarea că textul homeric scris la nivelul acestui din urmă secol se referă la evenimente petrecute cu cinci veacuri mai înainte, adică în secolul al XIII-lea î.e.n., în epoca războiului troian. În anii noștri, nenumărați au fost aceia care s-au preocupat de reconstituirea legendarului drum nautic al lui Ulysse și trebuie să adăugăm că rezultatele nu

s-au arătat de cele mai multe ori concludente. Examinînd lucrurile mai atent, unii cercetători s-au întrebat dacă nu cumva Ulysse, în cursul aventurii sale nautice, a părăsit valurile Mediteranei. Recent, printre ei s-a înscris și prof. univ. parizian Robert Philippe. Pentru acesta din urmă, cel puțin o parte a „Odiseei" s-a desfășurat în apele Oceanului Atlantic.

Dar să-l urmăm pe Ulysse. Se întoarce spre casă. Pînă la capătul Maleci, toate lucrurile merg bine. Survine însă furtuna. După nouă zile de luptă cu valurile, Ulysse, rătăcit, își reia drumul în zona unui arhipelag. Unde se află acesta? În Atlantic, afirmă ipoteza pe care o vom discuta, în Atlantic undeva pe ruta aurului, a cositorului și a chihlimbarului.

În cîntul al VIII-lea al epopeei, în versurile 555 și 556 putem citi: Spune-mi care-ți este pămîntul, orașul și poporul, ca să te poată conduce într-acolo vasele noastre înțelepte... Răspunsul, mutînd lucrurile pe planul întrebării noastre, poate să-l dea tot „Odiseea", și anume începînd cu cîntul al V-lea. Începînd de aici, se pare că în textul „Odiseei" a fost introdusă relatarea unei călătorii atlantice, inspirată probabil din vechi tradiții feniciene sau chiar cartagineze (ulterioare). Punctul de plecare, arhipelagul, ar fi deci grupul insulelor Canare. Terminusul? Aurul provenea din Sudan, staniul din Britania (Marea Britanie — insulele „Casiterite" ale celor vechi), chihlimbarul era de origine baltică...

Dar ce dovezi se pot furniza în demonstrarea acestui drum atlantic al vechilor greci? Faptul că Homer (sau textul lui întregit cu acest adaos mai tîrziu poate) numește întinderile de apă pe care-și poartă personajul principal ocean și nu mare nu este un argument suficient de serios.

Partizanii călătoriei atlantice a lui Ulysse avansează cinci argumente. Le vom cerceta pe rînd.

1) „Vicleanul" Ulysse călătorește pe o întindere de apă cu maree. De trei ori pe zi Caribda revarsă apă neagră, de trei ori pe zi înghite „valurile". Este o certă aluzie la mișcările de flux și reflux. (În Țara Feacilor, naufragiatul Ulysse înoată spre țărm. Deodată, fluviul își suspendă cursul și îi deschide eroului obosit adăpostul liniștit al estuarului său.) În prima escală în Țara Lotofagilor, Ulysse se întîlnește cu localnici care îi oferă lotus. Oamenii lui au gustat din fructul cel dulce ca mierea (cîntul al IX-lea, versurile 93 și 94). Descrierea din Homer se potrivește din punct de vedere geografic doar cu Canarele sau Azorele (dacă e vorba de un arhipelag situat în Atlantic).

2) Modul de navigație se schimbă. Se știe că în Medite-

rana vechii greci practicau cabotajul. Din insulă în insulă sau din plajă în plajă, porturile folosite de ei fiind de fapt puţin adinci. După ce părăseşte Ţara Lotofagilor, Ulysse călătoreşte cu totul într-altfel decît înainte, navighează cu escale **mai rare**, acoperind neîntrerupt distanţe mai lungi în **ape mai adînci.** Să nu se uite că, în preajma pămîntului lestrigonilor, **eroul leagă ancora de o piatră,** iar ajungînd în insula lui Circe nava acostează în tăcere la **capătul unui port natural, foarte adînc.** Vorbind despre insula Eoliei, textul „Odiseei" arată clar că ea „plutea", de jur-împrejur i se ridica un zid de bronz, de netrecut, terminat cu piscuri golaşe de piatră (cîntul al X-lea, versurile 87—89). Lăsînd la o parte metafora, constatăm că descrierea insulei corespunde cu înfăţişarea Madeirei (o insulă ca purtată de neguri uneori şi avînd ţărmuri abrupte).

3) **Marea (de fapt oceanul) este foarte agitată, avînd un caracter de stihii dezlănţuite, impropriu Mediteranei.**

În apele prin care navigă Ulysse, curenţii costieri „bat" valuri puternice de recifuri. El străbate întinderi de apă dezlănţuite. În Ţara Lestrigonilor este descris un port natural protejat de faleze înalte, cu acces foarte strîmt. Un asemenea port însă este cel de la Lisabona, în care, aşa cum se scrie în cîntul al X-lea (versurile 87—89 ale „Odiseei"), nu ia naştere hula niciodată. Este faimosul port Ulispo al cartaginezilor. Aici estuarul strîmt al Tagului este protejat de o parte şi alta de faleze. Revenind la insula lui Circe, să ne aducem aminte că este joasă, bogată în stejari şi înconjurată de marea nesfîrşită (cîntul al X-lea, versurile 195—197). Circe îi aminteşte eroului că pentru a se putea întoarce acasă va avea de înfruntat sirenele, recifurile şi stîncile subterane, adevărate capcane, vorbindu-i despre două itinerare posibile. Unul dintre acestea trecea printre două stînci înalte, fiind extrem de periculos. Celălalt drum trecea pe lîngă două stînci. Una este netedă de-ai putea-o crede şlefuită. A doua este mai groasă şi apropiată de prima ca la o bătaie de săgeată. La jumătatea înălţimii primei stînci se află intrarea unei grote — locuită de cruda **Scila.** Sub a doua stîncă îşi frămîntă apele negre temuta **Caribdă.** Tot Circe îşi mai sfătuieşte interlocutorul să evite şi insula Tridentului, cea bogată în turme de oi şi de vaci sfinte... (cîntul al XII-lea, versul 39 şi următoarele).

Robert Philippe identifică — după descriere — insula lui Circe cu Belle-Île, iar ruta cu primejdii corespunde pentru el cu o călătorie prin Marea Mînecii. Legendele vechi (galice şi celtice) susţin că pe insula Sein locuiau nouă vrăjitoare care provocau naufra-

gii — iată deci „sirenele" textului homeric. Cele două stînci printre care nu se poate trece ar fi deci situate pe șenalul **Fromveur**, iar ultimele două (Scila și Caribda — nume dat de textul homeric probabil prin comparație cu perechea „autentică" din Mediterana) devin **insula Banec** și stînca foarte apropiată **Men-Tensel.** Apa neagră revărsată de Caribda nu ar mai reprezenta în această ipoteză decît valurile curentului Fromveur (16 km/oră). În această accepțiune a lucrurilor, insula Tridentului poate fi considerată actuala insulă **Ouessant.** Ducînd logic lucrurile mai departe, sîntem nevoiți să acceptăm identificarea insulei Ogigia cu insula Aurigny (ori poate cu Jusey sau Guernesey).

4) **Sfaturile date de Calipso lui Ulysse permit o bună reconstituire a drumului urmat de acesta spre nord.** Textul homeric arată că după ce plecase, „profitînd" de o briză prielnică, Ulysse ține cîrma (vîsla-cîrmă) „după stele". Nimfa îl sfătuiește să plutească **în larg,** avînd **Ursa** mereu spre stînga. Călătoria, respectînd aceste reguli, durează timp de 17 zile. A 18-a zi îi apar la orizont munții **feacici,** ridicîndu-se în zare „ca un scut" și crescînd „din marea acoperită de neguri" (cîntul al V-lea, versul 209 și următoarele).

Insulele Aurigny și Guernesey corespund ca situație insulei lui Calipso, cu atît mai mult cu cît folosirea în orientare a Ursei mari, **ținînd însă Ursa mică pe stînga,** înseamnă de fapt a pluti în mod categoric **spre răsărit** (navigația directă spre nord i-ar fi adus eroului în față Ursa mare). Plecînd însă din Aurigny spre est, Ulysse a atins ruta Balticei, drum care-l conducea spre sudul peninsulei scandinavilor, unde trebuie localizată **în acest caz** Țara Feacilor. Descrierea acesteia din urmă (cîntul al V-lea, versul 339 și următoarele), corespunde cu țărmul norvegian din regiunea Oslo, iar recifele intîlnite nu cu mult timp înainte de a aborda Țara Feacilor nu sînt decît „skaerii" din Skager-Rak.

5) Nu trebuie însă neglijate nici alte două aspecte din descrierea locurilor pe unde navighează eroul „Odiseei". Acestea sînt **luminozitatea oceanului și caracteristicile vînturilor dominante.** Pentru Ulysse, de la lotofagi la feaci nu rămîne țărm nescăldat în neguri, întindere de mare deasupra căreia să lipsească acel văl umed, verzui, plutitor, sub care adeseori undele par luminescente. Cît despre vînturile dominante pe care le întîlnește ambarcația — toate suflă dinspre nord-vest și sud-vest. Nu trebuie de asemenea omisă împrejurarea că din insula lui Circe și pînă în Țara Cimerienilor eroul navighează în timpul zilei, în timp ce la întoarcere plutește și

noaptea, utilizînd la dus briza dinspre mare şi la întors cea dinspre ţărm. Ţărmurile Bretaniei franceze sînt singurele din zona itinerarului atlantic al lui Ulysse care permit o asemenea navigaţie.

Prin toate aceste amănunte, maree, recifuri, ţărmuri înalte, porturi adînci, neguri, ceţuri, curenţi costieri, descrieri locale, se completează **tabloul unei navigaţii atlantice.** O dată încheiată demonstraţia, sprijinită şi de cercetările mai vechi ale geografului german O. Meyer, nu-i mai rămîne profesorului Philippe decît să reconstituie şi drumul ca atare. Ipotezele sale sînt prezentate în hărţile de mai jos.

Noile elemente aduse în discutarea realei sau pretinsei

navigaţii atlantice a lui Ulysse de profesorul Robert Philippe sînt departe de a epuiza discuţiile ridicate de refacerea geografică a itinerarelor nautice urmate de eroul lui Homer. Ele au însă meritul de a aduce în discuţie noi argumente valabile, care în cele din urmă demonstrează că oameni din Mediterana de răsărit au navigat în Atlantic cu mult înainte de începerea ultimului mileniu dinaintea erei noastre.

Acest lucru a fost de altfel magistral pus în evidenţă încă de mulţi ani de către savantul francez Victor Bérard, atunci cînd s-a ocupat de sursele feniciene ale poemelor homerice. Părerile lui Bérard, înainte de cele ale lui Meyer, Philippe şi ale istoricilor moscoviţi A. Gorbovski şi C. Varşavski, arată că în orice caz realizările nautice ale anticilor au fost mai serioase decît s-ar fi putut bănui.

CALEIDOSCOP

● Viermele care apare la suprafață mai ales după ploaie și pe care-l cunoașteți cu toții este foarte mic în comparație cu viermii-giganți, lungi de 1-2 metri, întîlniți la tropicele Americii de Sud și Australiei. Megascolides, unul dintre acești giganți, gros cît un deget, trăiește în intrările subterane pe care și le sapă singur. Din cînd în cînd partea lui din față apare la suprafața pămîntului. Pentru a pătrunde într-un sol mai dur, viermele trece pămîntul prin intestinul său.

● Se știe că multor animale marine și de asemenea și unor specii de insecte le este proprie capacitatea de a străluci în întuneric. Omul a reușit să găsească întrebuințări acestei deosebite capacități de luminescență. Astfel, în anul 1935, marea sală a Institutului oceanografic din Paris a fost iluminată de lămpi neobișnuite — bacteriene. Lămpile reprezentau vase de sticlă umplute cu apă și o masă de bacterii — acelea care creează cel mai minunat spectacol: luminescența nocturnă a mării.

Sînt multe organisme luminescente în timpul vieții care însă nu-și pierd capacitatea de a „lumina" nici după moarte. În timpul celui de-al doilea război mondial, ofițerii japonezi erau dotați cu pungi cu crustacee uscate. Dacă aceste crustacee se umezeau, ele începeau să lumineze. Ofițerii japonezi se foloseau de lumina lor în cazurile cînd în întuneric, în apropierea inamicului, trebuiau să citească fără a fi observați vreun ordin sau să însemne ceva în grabă. Se punea în palmă praful de crustacee și se umezea. Lumina, complet nedistinsă de la o depărtare de cîțiva pași, era suficientă pentru a se putea citi sau a se nota ceva.

DEZLEGAREA CAREULUI „DELFINI" PUBLICAT IN Nr. 270

1) SONARE — PLISC; 2) APOLO — FRANȚA; 3) CETACEU — STER; 4) ROMA — SG — RAT; 5) MARI — CIRCURI; 6) ATI — SOFA — SI; 7) M — IOT — OSC — NL; 8) IF — LAUR — ALAI; 9) FICAT — MIRA — L; 10) EFORIE — ANTAL; 11) RINICHI — EA — Y.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scinteii"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

PREȚUL 1 LEU
• MARTIE 1966
41 007